

מספר שיעורים מאת איוב

שבת אחר הצהריים

קיראו את הפסוקים הבאים לקראת שיעור השבת השבועי: 2 קוריתנים 5:7, איוב 1-8, 2:8, מתי 10:4, מתי 39:13, יוחנן 11-8:1, עברים 10:11, עברים 15:4.

פסוק לשינון: "הן חושבים אנו למאשרים את העומדים בסבל. שמעתם על-אודות עמידתו של איוב בסבל וראיתם את תכלית ה' " יעקוב 5:11

הגענו לסופו של המדריך הרבעוני. למרות שכיסינו את רוב הספר, עלינו להודות שעדיין יש כל כך הרבה דברים שאפשר לחקור וללמוד מתוך הספר הזה. כמובן, בעולם החילוני המודרני כל מה שאנו לומדים וחוקרים פשוט מוביל לעוד למידה וחקירה הנושא. ואם זה העיניין עם אטומים, כוכבים, מדוזות ומשוואות מתמטיות עד כמה רבה יכולה להיות החקירה של דבר אלוהים?

"אין לנו שום סיבה לפקפק בדברו של אלוהים, היות ואיננו יכולים להבין את מסתורי ההשגחה העליונה. בעולם הטבע אנו מוקפים תמידית בניסים שהם מעבר להבנתנו. האם עלינו להיות מופתעים שגם בעולם הרוחני ישנם סודות שאיננו יכולים לחדור לעומקן? הקושי טמון בחולשה ומוגבלות של המוח האנושי." (Ellen G. White, Education, p. 170)

אכן, חלק מהסודות נשמרים, במיוחד בספר כמו איוב, שבו דנים בשאלות חיים הקשות ביותר. אף על פי כן, אנחנו נבחין במספר שיעורים שיכולים לעזור לנו להישאר נאמנים לאלוהים, כפי שאיוב היה, בתוך ים של צרות.

על פי האמונה ולא על פי מראה העיניים

קראו 2 קורינתים 5:7 ו-2 קורינתים 4:18. אילו אמיתות הכרחיות מתגלות בפסוקים הללו? כיצד הן עלולות לעזור לנו בניסיונינו ללכת בנאמנות בעקבות אלוהים?

ההקשר של 2 קורינתים 4:18 הוא אחרית הימים ומדבר על הבטחה שטרם התקיימה – שכולנו "נעטה" באלמוות. זו הבטחה שעלינו לקחת על פי האמונה ולא על פי מראה עיניים, מפני שהיא טרם התגשמה.

כמו כן, ספר איוב מלמד אותנו שיש כל כך הרבה דברים מעבר למציאות שאנו יכולים לראות. זה לא אמור להיות רעיון כל כך קשה להאמין בו לאנשים אשר חיים בזמנינו, היות והמדע המודרני מוכיח את קיומן של כוחות בלתי-נראים.

מטיף עמד מול קהילה בעיר גדולה. הוא ביקש מהאנשים לשמור על השקט. לכמה שניות היה שקט מוחלט. לאחר מכן הוא הוציא רדיו והחל לעבור בין התחנות השונות באקראי. מתוך הרדיו נשמעו צלילים שונים ומשונים.

"ברצוני לשאול", אמר הדורש, "מהיכן מגיעים כל הצלילים הללו? האם מקורם ברדיו עצמו? לא, הצלילים הללו כל הזמן היו מסביבינו, גלי רדיו, אשר קיימים וממשיים כפי שאתם שומעים את קולי עכשיו. אך הם אינם נגישים לנו, בגלל הצורה שבה נבראנו. אך העובדה שאין אנו יכולים לראותם או לשמוע אינה מוכיחה את חוסר קיומם, נכון?"

אילו דברים ממשיים אחרים איננו יכולים לראות (למשל רדיאציה או כוח הכובד) קיימים? אילו שיעורים רוחניים אנו יכולים ללמוד מתוך העובדה שהכוחות הבלתי נראים הללו לא רק קיימים, אלא גם משפיעין על חיינו?

כפי שספר איוב הרא לנו, אף אחד מהאנשים שהיו מעורבים בסיפור בעצם לא ידעו עד הסוף את כל מה שקורה. הם האמינו באלוהים ואף הייתה להם הבנה מסוימת של אלוהים, של אופיו וכוחו הבורא. אך מלבד הדברים הממשיים של המציאות שהם יכלו לראות, למשל, אסונותיו של איוב, לא היה להם מושג מה קורה מאחורי הקלעים. באותה הדרך, האם גם אנחנו יכולים להיות לא מודעים למציאות הבלתי נראית מסביבינו? לכן, ספר איוב מלמד אותנו שעלינו לחיות על פי האמונה, בהבנתנו את חולשותינו וכיצד אנו מוגבלים מבחינת הידע והראיה שלנו.

תחילתו של הרוע

אחת השאלות הגדולות ביותר אשר מאתגרת את האנשים קשורה ברוע. למרות שחלק מפילוסופים ואף חוקרי דתות שללו את קיומו של הרוע או חשבו שעלינו לפחות לזנוח את המושג הזה, רוב האנשים לא יסכימו עם זה. רוע הוא ממשי; הוא חלק מהעולם הזה. למרות שאנו יכולים להתווכח לגבי האם דבר זה או אחר הוא רע או לא, רובינו מסכימים (כפי שאומרים בבג"ץ) ש"כשזה קורה אנחנו יודעים".

לפעמים ניתן לחלק את הרוע לשתי קבוצות עיקריות: טבעי ומוסרי. רוע טבעי - הוא רוע שמקורו בתהליכי טבע שונים, כגון אסונות טבע, למשל, רעידת אדמה או הצפה או מגפה המביאים איתם את הסבל. הרוע המוסרי - מקורו בפעילויות מכוונות של בני אדם אחרים, למשל, שוד או רצח.

כל סוגי התיאוריות, עתיקות ומודרניות, מנסות להסביר את קיומו של הרוע. בתור אדוונטיסטים שומרי שבת, אנחנו מאמינים שהמקרא מלמד על מקורו של החטא והוא נוצר כתוצאה מנפילתו של ייצור נברא, שטן. התרבות הפופולרית, בתוספת ספקולציות של הפילוסופים החומריניים, שוללים את הרעיון של השטן עצמו. אבל ברגע ששוללים את העדות הברורה של כתבי הקודש לגבי קיומו, בעצם נגרם נזק רב ביותר לאנושות. זוהי אמת שמתגלה בבירור בספר איוב.

קראו מאיוב 1:1 ועד איוב 8:2. כיצד שני הפרקים הללו עוזרים לנו להבין את תפקידו של השטן ברוע, אשר רווח בעולם?

במקרה של איוב, שטן היה אחראי על הרוע, גם על הטבעי וגם על המוסרי, אשר פקד את האנושות כולה. אולם מה שאנו רואים בספר איוב לא בהכרח אומר שכל אירוע של רוע או של סבל קשור ישירות לפעילותו של שטן. העובדה היא, בדומה לדמויות בספר איוב, איננו יודעים את הסיבה המדויקת לדברים הנוראיים שקורים. למעשה, השם "שטן" אף פעם לא עלה בכל הדיאלוגים בספר איוב. הדוברים האשימו את אלוהים, הם האשימו את איוב, אבל לא את השטן עצמו. אף על פי כן, ספר איוב מראה לנו מי אחראי על הרוע בעולמינו בסופו של דבר.

מה הפסוקים הבאים מספרים לנו על הממשות של שטן? התגלות 12:12, מתי 4:10, מתי 13:39, לוקס 8:12, לוקס 13:16, לוקס 22:31, מעשי השליחים 3:5, 1 פטרוס 8:8. הרבה חשוב יותר, כיצד פעילותו של שטן מתבטאת בחייכם? וכיצד אתם יכולים להגן על עצמכם בפניו?

עם חברים כאלה...

לאורך ספר איוב שלושה (ואחר-כך ארבעה) גברים שבאו לדבר עם איוב עשו זאת מתוך כוונות טובות. הם שמעו על מה שקרה לו, והגיעו "לְנוֹד לוֹ וּלְנַחֲמוֹ" (איוב 11: 2). אולם, אחרי שאיוב דיבר לראשונה, וקינן על הטרגדיה שנפלה עליו, הם פתאום הרגישו שהרבה יותר חשוב להעמיד את איוב במקום ולהכניסו אל תוך מסגרת תיאולוגית מאשר לעודד ולהרים את רוחו של חבריהם הסובל. פעם אחרי פעם הם פירשו את הכל לא נכון. אבל הניחו לרגע שהם הבינו הכל נכון? שאיוב באמת היה ראוי לכל מה שקרה לו? אולי הם היו צודקים מהבחינה התיאולוגית, ואז מה? האם איוב היה זקוק לתיאולוגיה נכונה? ושהוא נזקק למשהו אחר לגמרי?

קראו יוחנן 11-1:8. איזה דבר אשר היה חסר לאותם הגברים ישוע מגלה כאן?

בסיפור הזה, ישנו הבדל מהותי בין האישה אשר נתפסה בניאוף ומאשימיה מצד אחד ואיוב ומאשימיו מצד שני. האישה הייתה אשמה. למרות שאולי היא אולי הייתה פחות אשמה מאלו שהאשימו אותה, לא נשאלה כאן אפילו שאלה אחת לגבי אשמתה, ללא תלות בנסיבות המקלות. לעומת זאת, איוב לא היה אשם, לפחות לא במה שהאשימו אותו. אבל אם הוא היה אשם באותה המידה כפי אותה האישה, מה שאיוב היה זקוק לו מאותם הגברים היה זהה למה שהאישה הזאת נזקקה לו, וזה גם מה שכל האנשים הסובלים זקוקים לו: חסד ומחילה.

«דרך פעולת המחילה הזאת לאותה האישה ועידודה להתחיל חיים טובים יותר, אופיו של ישוע האיר שוב את יופיה של צדיקות מושלמת. בשעה שהוא לא מלבין את החטא ולא מקטין את האשמה שבו, הוא מחפש כיצד להושיע ולא כיצד להאשים. העולם יכל להציע רק בוז ולעג לאישה; אלא שישוע הציע לה נחמה ותקווה.» (אלן ג' וייט, כמיהת הדורות, עמ' 462).

מה שספר איוב אמור ללמד אותנו, זה שעלינו להעניק לאחרים את אותו היחס שהיינו רוצים לקבל אילו היינו בנעליהם. בוודאי שיש מקום וזמן לתוכחה ולעיומת, אך לפני שאנו מחליטים ללכת לכיוון הזה, עלינו להיזכר בענווה שכולנו חוטאים.

כיצד אנו יכולים ללמוד להיות יותר רחמניים כלפי אלו שסובלים, אפילו שהם סובלים כתוצאה ממעשיהם השגויים?

הרבה יותר מקוצים ודרדרים

כפי שכולנו יודעים, וחלק מאיתנו יודעים את זה יותר מדי טוב, החיים הם קשים. ישר אחרי החטא הראשון, עוד בגן העדן, נתנו לנו תיאור חלקי של הקשיים הצפויים לנו, כאשר אלוהים הודיע לאבותינו מה תהיה תוצאתה של עבירתם (ראו בראשית 24-16: 3). זאת הייתה רק טעימה קטנה. אחרי הכל, אילו כל הבעיות שלנו היו נגמרים ב"קוצים ודרדרים", קיומנו בתור אנשים היה שונה לגמרי ממה שהוא היום.

כאשר אנו מסתכלים מסביבנו אנו רואים רק סבל, חולי, עוני, מלחמה, פשעים, דיכאון, זיהום וחוסר הוגנות. היסטוריון עתיק – הרודוטוס כתב על התרבות שבה אנשים התאבלו – כן, התאבלו ברגע שנולד תינוק לעולם, בגלל שהם ידעו שהוא יתקל בסבל וצרות בלתי נמנעים במהלך חייו אפילו לפני שהוא יגיע לבגרות. נראה קודר, אבל אי אפשר להפריך את ההיגיון שבו.

אולם, בספר איוב יש מסר עבורינו לגבי מצבם של האנשים. כפי שראינו, איוב יכול להוות מאין סמל לאנושות כולה בעינין הסבל – היות וכולנו לעיתים סובלים בחוסר הוגנות, אשר נראה חסר פרופורציה למהות החטאים שביצענו אי פעם. זה לא היה הוגן כלפי איוב וכמובן, שזה לא הוגן כלפינו.

אך עדיין, כל מה שספר איוב יכול לאמר לנו זה שאלוהים הוא כאן, לצידנו, שאלוהים יודע, שאלוהים מבטיח שזה לא יהיה לחינם.

הסופרים החילוניים ניסו להשלים עם חוסר המשמעות של החיים המסתיימים במוות לנצח. הם נאבקו על מנת לקבל תשובות ובכל זאת זה נגמר בכלום, מפני שהחיים הללו כשלעצמם אינם מציעים שום דבר. קיימת פילוסופיה חילונית המכונה "ניהיליזם" מהמילה הלטינית "nihil", אשר פירושה "שום דבר". ניהיליזם מלמד שאין כל משמעות לעולמינו ולחיינו בעולם הזה.

לעומת זאת, ספר איוב מצביע על מציאות טרנסצדנטית אשר נותנת משמעות לחיינו הבני מוות מעבר ל"שום דבר". הוא מצביע על אלוהים ועל ממשות קיומו, אשר אנו יכולים לשאוב תקווה ממנו. הוא אומר לנו שכל מה שקורה לנו בחיינו אינו קורה בחלל ריק, אלא שיש אלוהים אשר יודע הכל על מה שקורה, אלוהים שמבטיח לתקן הכל יום אחד. למרות שספר איוב משאיר שאלות גדולות פתוחות, הוא אינו משאיר אותנו עם ריקנות או אפר (ראו בראשית 19: 3, איוב 8: 2). במקום זאת, הוא נותן לנו תקווה של התקוות, תקווה למשהו שמעבר למה שנגיש לנו בחושים הפשוטים.

אילו פסוקים המקרא אומרים בפירוש שיש לנו תקווה גדולה, אשר מתעלה על כל הדברים שהעולם הזה מציע? (ראו, למשל, עברים 10: 11, התגלות 2: 21).

ישוע ואיוב

לאורך שנים חוקרי המקרא ראו קווים מקבילים בין סיפורו של איוב לבין סיפורו של ישוע. ולמרות שאיוב הוא לא בדיוק "הפרוטטיפ" של ישוע (כפי שהיו חיות הקורבן), ישנה הקבלה מסוימת. ובהקבלות הללו אנחנו יכולים לראות עוד כמה שיעורים מאת איוב: מהי עלות הישועה עבור האדוני.

השוו בין איוב 1:1 ל-1 יוחנן 2:1, יעקוב 5:6 ומעשי השליחים 3:14. אילו הקבלות ניתן לראות כאן?

קראו מתי 11-1:4. אילו הקבלות קיימות כאן בין איוב לבין ישוע?

קראו מתי 26:26, לוקס 16:15, 11:15 ויוחנן 18:30. כיצד הפסוקים הללו מקבילים לנסיונו של איוב?

השוו בין איוב 22:1 לבין עברים 15:4. אילו הקבלות קיימות כאן?

הפסוקים הללו חושפים הקבלות מעניינות בין איוב לבין ישוע. איוב, כמובן, לא היה חסר חטא, כפי שישוע היה; אף על פי כן הוא היה איש נאמן וצדיק שחייב הביאו כבוד לאבינו שבשמים. איוב נוסה אנושות על ידי שטן, כמו גם ישוע. לאורך כל הספר האשימו את איוב לשב; ישוע גם כן ניצב בפני האשמות שב.

ולבסוף, ואולי זה הדבר החשוב ביותר – איוב נותר נאמן לאלוהים. כמו כן ישוע היה נאמן ונאמנותו היתה מכריעה הרבה יותר עבורינו. למרות כל מה שהתרחש בחייו, ישוע חי חיים ללא כל חטא, והוא חיכה את אופיו של אלוהים באופן מושלם. ישוע היה "צָלָם עֲמוּתוֹ" (עברים 3:1), ולכן רק הוא היה בעל צדיקות אשר מאפשרת גאולה, "וְהָיָא צְדָקָה שֶׁל הָאֱלֹהִים, בְּאִמְצָעוֹת אֲמוּנַת יֵשׁוּעַ הַמְּשִׁיחַ, אֵל כָּל וְעַל כָּל הַמְּאֲמִינִים; שֶׁהָיָא אֵין הַבְּדִל" (רומים 3:22).

למרות שסבלו של איוב וגם נאמנותו היו רבים כל כך, הם היוו רק השתקפות חלשה ובלתי מושלמת של מה שישוע, גואלינו, היה אמור לעבור בעדנו, כאשר הוא הגיע "וְאֶחָרוֹן עַל-עַפְרָ קָוִים" (איוב 25:19).

נקודות למחשבה

לאורך מאות שנים ספר איוב הפעים, הקסים ואיתגר את הקוראים ביהדות, נצרות ואיסלאם (אשר יש לו גרסא משלו של התיאור המקראי). אנחנו אומרים מאתגר, מפני שהספר מותיר הרבה שאלות ללא מענה, כפי שראינו. מצד אחד, זה לא אמור להיות מפתיע. אחרי הכל, איזה ספר החל מבראשית ועד להתגלות אינו משאיר שאלות פתוחות אחריו? אפילו אם ניקח את כתבי הקודש כמכלול, הם אינם עונים על כל השאלות שעולות. אם הנושאים שהם דנים בהם, כגון נפילתה בחטא של האנושות ותכנית הגאולה הם נושאים שנדון בהם לאורך כל הנצח (ראו "העימות הגדול", עמ' 678), כיצד יכול ספר אחד, אפילו שהוא נכתב "ברוח אלוהים" (2 טימותאוס 16: 3), לענות על כל השאלות עכשיו?

אולם, ספר איוב אינו עומד לחוד. הוא רק חלק קטן מהתמונה הגדולה אשר נחשפת בכתובים. וכחלק ממוזיקה רוחנית ותיאולוגית גדולה, הוא מציג בפנינו מסר עוצמתי ואוניברסלי, לפחות לאלו שהולכים אחרי אלוהים. והמסר הוא: נאמנות בזמן המצוקה. ואיוב הוא דוגמא חיה לדבריו של ישוע: «אַבְּל הַמְחִזִּיק מֵעֵמֶד עַד קֶץ הוּא יְנַשֵּׂע» (מתי 13: 4). מי מתוך המאמינים בישוע, אשר מנסים לעשות את הנכון, לא נתקל ברוע בלתי מוסבר? מי מתוך המאמינים בישוע, אשר מנסים להיות נאמנים, לא נתקל באתגרים עבור אמונתו? אך ספר איוב מציג בפנינו דוגמא של מישהו, אשר נתקל בכל אלו ואף יותר, ועדיין שמר על אמונתו ויושרו. ויחד עם איוב דרך האמונה והחסד אנו בוטחים באותו אחד, אשר שילם בדמו כקרבן בעד איוב ובעד כולנו, נקרא את המסר: «לֵךְ וְעֲשֵׂה כֵן גַּם אַתָּה.» (לוקס 10: 37).

שאלות לדיון:

1. דמיינו שאתם איוב, חיים עוד לפני בואו של ישוע. אילו שאלות היו עולות בראשכם, אשר יש להן תשובה היום? בעקבות זאת, כיצד סיפורו של ישוע ומה שהוא עשה עבורינו עוזרים לנו להבין טוב יותר את ספר איוב?
2. כאשר תפגשו את איוב, מה תהיה שאלתכם הראשונה אליו ומדוע?
3. אילו שאלות ונושאים שלא דנו בהם במדריך עלו אצלכם במהלך הרבעון הזה?
4. איזה רעיון רוחני מרכזי עבורכם מתוך כל מה שלמדנו על ספר איוב? שתפו את כיתתכם בתשובה.